

Представителност на организациите на европейските социални партньори: електроенергиен сектор

Кратък преглед

Въведение

Настоящото проучване има за цел да предостави необходимата информация, за да насърчи социалния диалог в електроенергийния сектор. Поредицата на EIRO от проучвания за представителността, извършени по искане на Европейската комисия, си поставя за цел да определи представителните асоциации на социалните партньори, с които да се провеждат консултации съгласно разпоредбите на Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Следователно, в проучването са посочени съответните национални организации на социалните партньори в електроенергийния сектор при използване на подхода „отгоре-надолу“ (при изброяване на членовете на европейските организации) и на подхода „отдолу-нагоре“ чрез националните кореспонденти от Европейската обсерватория на индустриалните отношения (EIRO).

Ефективността на европейския социален диалог зависи от представителността на съответните национални участници в сектора — само достатъчно представителни асоциации могат да бъдат страни в европейския социален диалог.

Една национална асоциация се счита за представляваща интересите на съответния сектор, ако отговаря на следните критерии: а) областта на дейност на асоциацията е свързана със сектора; б) асоциацията участва редовно в колективното договаряне във връзка с този сектор и/или членува в съответна европейска асоциация по интереси.

Една европейска асоциация се счита за представляваща интересите на съответния сектор, ако е включена в списъка на Комисията на организациите по интереси, с които следва да се провеждат консултации от името на сектора съгласно член 154 от ДФЕС, и/или участва в европейския социален диалог във връзка със сектора, и/или е поискала да бъде консултирана съгласно член 154.

Определяне на сектора

За целите на настоящото проучване електроенергийният сектор се определя съгласно статистическата класификация на икономическите дейности в Европейската общност (NACE) (Рев. 2), с

оглед да се гарантира сравнимостта на констатациите между отделните държави. По-специално този сектор се определя от код 35.1 по NACE (Производство, пренос и разпределение на електрическа енергия).

Икономическа среда

Характеристики на заетостта

Съгласно доклад на Европейската комисия от 2010 г. в електроенергийния сектор в Европа са заети над 800 000 души. Преобладаващата част от работниците в този сектор имат статут на служители, като преобладава работата на пълно работно време. Около 78 % от работниците са мъже, като 69 % от работната сила са с начално или средно образование. Размерите на предприятията се различават много в отделните държави. Докато в някои държави преобладават едно или няколко големи предприятия, в други по-малките предприятия изпълняват по-съществена роля.

Последни тенденции на развитие

От втората половина на 90-те години на XX в. в електроенергийния сектор се извършва реструктуриране, предизвикано от либерализирането на мрежовите сектори в ЕС. Първите стъпки към реструктуриране бяха направени с Директива 96/92/ЕО от 1996 г., последвани от допълнителни мерки през 2003 г. и разпоредбите за пълното либерализиране на пазара, влезли в сила през 2007 г., включително за крайните потребители от домакинствата. Най-важните последни европейски инициативи за трансформиране на електроенергийния сектор са включените в „третия пакет“ от 2009 г. за доразвиване и укрепване на вътрешния пазар за електроенергия и газ, както и стратегията за насърчаване на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ), въведена през 2001 г.

Това законодателство имаше изрично за цел да бъде от полза за потребителите и да насърчи заетостта в сектори, силно зависещи от потреблението на енергия, чрез по-ниски цени в резултат на по-голяма конкуренция. Същевременно имаше безпокойство, че по-голямата конкуренция ще доведе до загуби на работни места и по-лоши условия на труд в енергийните предприятия. Освен това поетото от

ЕС задължение да намали емисиите на парникови газове с 20 % изисква мащабни технологични промени и оказва натиск върху работниците във връзка с необходимите умения.

Технологичните промени, като преходът към по-малко трудоемко производство на електроенергия и нарастващото значение на няколко международни пазарни лидери, разрастване в чужбина (и тенденция към консолидиране на по-малките общински единици), също доведоха до драстичен спад на заетостта.

Национално равнище на представителството по интереси

Профсъюзи

Броят на активните членове на профсъюзи е много различен за Европа като цяло — от над 2 061 198 (за Ver.di в Германия) до само няколко десетки члена на SYVAIK в Кипър. Тези големи различия отразяват по-скоро разликите в мащаба на икономиките и обхвата на членската маса, отколкото способността за набиране на членове.

Идентифицирани бяха общо 113 свързани със сектора профсъюзи, отговарящи на критериите за включване в проучването на представителността, което говори за плуралистична система. Само един свързан със сектора профсъюз беше отбелязан в две държави (Гърция и Латвия), два — в седем държави, а три профсъюза имаше в две държави. 16 държави обаче отбелязват четири или повече свързани със сектора профсъюзи, което показва фрагментирана картина. В 21 от 25-те държави, които имат повече от един свързан със сектора профсъюз, тяхната област на интереси съвпада с областта на всички останали или на повечето от тях.

Организации на работодатели

Идентифицирани бяха общо 48 организации на работодатели, свързани със сектора. Всички тези организации, с изключение на VAEU в Германия, членуват в EURELECTRIC (VAEU е включена в проучването, защото сключва колективни споразумения посредством своите регионални асоциации членки). Три от тези организации са по-скоро дружества, отколкото асоциации на работодатели (ЕАС в Кипър, ДЕН PPC в Гърция и Epemalta в Малта). Тъй като в посочените държави в тези дружества е концентриран най-големият дял от електроенергийния сектор и същите участват в колективното договаряне и членуват в европейския социален партньор EURELECTRIC, те се разглеждат тук като асоциации на работодатели.

При работодателите преобладава по-малко фрагментирана система. В 15 държави има само една организация на работодатели, в седем държави — две, в две държави — три и в три държави — четири. В седем държави (Естония, Испания, Литва, Латвия, Полша, Португалия и Обединеното кралство) нито една от секторните асоциации на работодатели, включени в проучването, не е страна по колективното договаряне. В Германия, Дания, Гърция, Унгария, Ирландия, Италия, Нидерландия и Полша най-малко една от организациите на работодатели

не е включена в колективното договаряне. Като правило бизнес организациите могат също да се занимават с интереси, различни от свързаните с индустриалните отношения.

Според описаните по-горе критерии за подбор всички национални организации, членуващи в EURELECTRIC (асоциацията на работодатели на равнище ЕС) са включени в проучването, независимо дали участват в колективното договаряне.

Колективно договаряне

Колективното договаряне обхваща сравнително голям дял от електроенергийния сектор. Около 18 от 22-те държави с налични данни отбелязват обхват на колективното договаряне над 70 %. Останалите държави с налична информация отбелязват процентен обхват на колективното договаряне от 40 до 60 %.

Европейско равнище на представителството по интереси

Организациите в електроенергийния сектор, определени от Европейската комисия като организации на социални партньори, с които следва да се провеждат консултации съгласно член 154 от ДФЕС, са IndustriALL и EPSU (Европейската федерация на профсъюзите в сектора на обществените услуги), представляващи работници и служители, и EURELECTRIC, представляваща работодатели.

IndustriALL има 44 пряко членуващи организации (39 % от профсъюзите, идентифицирани в настоящото проучване) в 24 държави членки, като 43 от тях участват в секторното колективно договаряне. EPSU има 49 пряко членуващи организации (44 % от профсъюзите, идентифицирани в настоящото проучване) в 24 държави членки, 48 от които участват в секторното колективно договаряне. На последно място, EURELECTRIC има 30 пряко членуващи организации (62 % от организациите на работодатели, идентифицирани в настоящото проучване) в 27 държави членки, 11 от които участват в секторното колективно договаряне.

Закljučения

Анализите „отгоре-надолу“ и „отдолу нагоре“ на електроенергийния сектор в 27-те проучени държави показват, че IndustriALL и EPSU за работниците и служителите и EURELECTRIC за работодателите следва да се разглеждат като най-важните общоевропейски представители на работодателите и работниците в електроенергийния сектор.

Допълнителна информация

Пълният текст на доклада „Representativeness of the European social partner organisations: Electricity sector“ (Представители на организациите на европейските социални партньори: електроенергиен сектор) — може да се намери на <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/ TN1305028S /index.htm>

За допълнителна информация се обърнете към Camilla Galli da Bino, служител по въпросите на информацията, на: gdb@eurofound.europa.eu